

لہجہ خانہ کے دا

محمد حسین

گویی لیبو و تی : "ئەمە بیاوه کوپەکەی دراو سیمانە کەزنىکى جوانى (...) هەدە " ئەولەبەر خۆيەوە قىسىەكى كرد و خىرا تىپەرى ، بەلام دەنگى لەناو گویى ئەمدا زىنگايەوە ، دىار بۇو قىسى بۇكەسىكى تى ئەكىد .. ئېدى خوائەزانىت كېيىھ .. بەلام ئەمېش چاك بىستى ... ئەگەرمن و تۆي خوينەريش قىسىەكى وaman بەبەرگۈندا بىدرېت چى ئەكمەن ؟ كام لەئىمە توانى يىستانى هەوالىكى وaman هەدە بارەدى كەسىك كە ھاوسە، مان بىت ؟

بالیگه‌ریین و ته‌ماشای کاردانه‌وهکانی بکهین ، به‌دوایا برؤین و بزانین بهکوی ئهگات .. توکه‌ته‌واو ئهم چیرۆکەت خویندەو داوای ئەمودت لیناکەم بەزەدیت پیایا بیت ... یان پرپەدل حەزبکەیت بەردبارانی کەیت . ئەمە خوت و ویژدانت بپیاری لهسەر بەدن ... نەو بەیانیی لهەممو رۆزەکانی تر زوتەرات بۇ چاخانەکە ، چاخانەی چى.. گۈرانى (کەتانە وکەتانە) حمسەن زىرەك و ، تەقەی پیالاۋ ۋېرىپىالاۋ ، شەقەی مىزى دۆمینەکردن و شەرە سوینى يارى چيەكان ، هەراو ڙاوهڙاۋىتى واي دروست كردو لهەممو بەیانىيەکانى تر خۆشتربوو (بۇھەر كەسىك كەدوك ئەم چاخانەبەي بۆئەنەكەردىيە) . ئەم چاخانەبەي بۆئەنەك پانتايى هەمۆجىيان وابوو ، لەبارەگاين نەتمەدە يەكگرتەوەكان گەرنگەر بwoo ، رۇزانە هىنندە ئازانسىكى نىيونەتەوەيى ھەوالى تىيا بلاۋەنەكرايەوە . ھەركەھات لهسەر كورسييەكە دەرەدە دانىشەت و خۆي داوه بەر خۆرەكە ، لەمودداپوو بانگى شاگردد بچۈلە تازەكەبکات چاي بوبىنیت ، كوتۇپ دەنگىكى نەناسراوى بىيست . دەنگىك ئىستا ئەزانىت چەندە رەق بwoo ، چەند ناسازو تال بwoo . وەكى ئاكىرىكى سور كە بىبەۋىت ھەناوى بسوتىنیت شەقەي لەدىلى ھەلساند ، كاتىك بىيستى ئەللىت

" توخوا چهند گوناھه ، ئەمە پیاوه کوپىرەكەی دراوىسىمانە كەئە و رۆزە بۇم باس كردىت ... ئەمە نەبۇو وتم ژنىيکى زۆر جوانى حىزى ھە يە " يەكەم جار بۇ دەنگى وا بېسى ، يەكەم جار بۇو گۆپى لە كەسىيەكە و بىت ئەو گومانانەي بۆپشت راست بکاتە وە كەلەمال دەرچۈنى رۇزانىھە ، میوان ھاتنى بەردهوامى ، ونبۇنى شەوانەي ناو جىيەكەدە ، گفتۇر گۆ تايقۇنىيەكانى نەسرىين لاي دروست كردىبوو . نمو قىسەي بۇ كەسىيەكى تر كرد .. كەسىيەك بىگۇمان شان بەشانى رېيى كردووه ، چىزى لە كىيىرەنەوەي چىرۇكەكەي بىنیوھ ، وبنىاين ژنىيکى جوانى ناسكى كردووه كەلەپشت سەرەي پیاوه نابىنەكەيە وە (...) و ھەممۇشتىكى تىرىش خۇي بې خوش بىت ئەبىكەت .

کی حجز له چیر و کیکی و هدا ناکات؟.. حهتمه ن دوایی پرسیاری ناونیشان و شیوه روش اسراو گهړک و مالیشی کردووه، نهی بونا...!، به لام نه میش قفسه کان، بیست، لام ګنه وه هات و لهه ګټه وه ده جوو. تهناهت ګه، مه ناسه که بش، بونه ناخوشه که ده بش، هاست سک کد.

خوی به پشتدا بردو و کوئنجه‌ی شانی تن کرد له‌رها قای پشته‌ی کورسیه‌که‌ی . به قورسی هه‌ناسه‌ی بوئه‌درا . هه‌ستی کرد ناتوانیت خوی راگریت به سه‌ر کورسیه‌که‌یه و ، خه‌ریک بو لیدانی دلی تیک ئه‌چوو . بیری کرد دوه و دهشیت زورشت له‌پشت سه‌ر ئه‌ووه و رویدابیت ؛ ئه و شه‌وانه‌ی جیاواز له‌شده و کانی تری نه‌سرین به بوقنی گول‌اویکی نامو و جیاوازه و ئاخه‌وت (له و بونانه‌ی ئارمزو سیکس کردن ئه‌وروزینیت) . ئه و روژانه‌ی خورنایاوه‌کی دره‌نگ به ئوتومبیلیکی تایبەت ئه‌گه‌پراوه بومان . ورده ورده هه‌ممو ئه و دیمه‌نانه‌ی را بردووی هاتمه و پیش چاو که به‌هستی بیستن و بون کردن پیی زانی بwoo . نیستا درکه‌وت تیپه‌رینی پوچکارگومانه‌کانی لاناره‌وئینیتەو (وەک ئه‌مودی نه‌سرین هه‌موجاریک بودلئیاکردنەوەی ئه‌یوت) به لکو قولتاشی ئەکات ... ذه‌ناهه‌قش ، نه . جوانه‌که‌ی ، نه‌س ب ، له‌وانه‌یه دل ، ئەمەش ، بس ، بکات !

لهمه قهی پیلاکهدا راچهنى، ئەو شاگرده مندالەى كەتازە باوکى لەشەپى ناو خۇدا كۆزرابو، ھەميشە لە ئارەزوی گىپانەوهى چىرۆكە ترازىديه كەى مەرگى باوکى و ژيانى پرمەينەتى دايىكىدا بوبو، وەك خۇي گوتبوى دايىكى لەداما ويدا لە قوتا بخانەدەرى كردۇووه بۇئەوهى لەم چاخانەدا كارى پى بىات .. پىيى وت "چاكەت بخۇ كاك..." هېينە دلتەنگ ونائزام بوبو بىرى چوو چاكەت تىكىدات و بەتالى خواردەوهە. ئەميوسەت بەسەر ئەو بارە درونىيە تىك چۈھەدا زال بىت و ھاوسەنگى خۇي لە دەست نەدات. لەتالى چاكەدا تالى ئەو رەوشەي ھەست پىكىرد كەتىي كەوتبو. بىرۋاي نەئەكىد.. نا... گەلەك زەممەت بوبو بىرۋا بىكەت نەسەرين حىز بىت، ئەو ھەموو ساتە خۇشەي ژيانى ھاوسەرپىتىان، ئەو لو تېھەزىيە كەھەر گىز نەسرىنى نەھنایا سەربىارى دلخوش كىردى بەم

هاوسه‌ریتیه‌ی، ئەو شەوانەی بەرامبەرى دائەنىشت وئەپۆست بىھېنیتە قسە بۇ ئەوهى شۇرۇن‌بىتەمە ناو يادگارىه پىسەكانى .. ئەو تەنانەت لەيادگارىه كانىشى بەگومان بۇو، تەواو بەخەيالاتى پىس و زىنەد خەونى حەرامى ئەزانى، پىيى وابوو هەموى يادى يەك راموسان و تىك ئالانى جەرامە، خەتكەي شەيتانە دنەي رۆحى ژنەكەي ئەدات . بەلام ئەگەر ئەوسا هەر گومانى لەيادگارى و ساتە بىدەنگەكانى ئەكىد، ئىستا گومانى لەجەستەپىشى هەيە، لەچىپەوە هەناسەو خشەي لەعنە كانىشى . كەدەستى ئەبرد بۆچىگەكەي و لەزىربەتانيكەدا نەنە ما ئىت وېنلىك ھەموو شتىك ئەدات، ھەمۇو شتىكى خراب، ھاسكەھاسك و ئۆخۈنى ئەپاوه چاۋەشە بالا بەرزە كەمەك لەلەپەن ئەلەپەن خۇي لەبالى نەسرىن ئالاندۇوە و بەھەردوو دەست مەمكەكانى ھەلەقلىشىت، تەمى ھەناسەيانى ئەبىنى بەرەو ئاسمان ئەرۋىي، تەمیك بۇو بېلەشەھەوتى گلاؤ، پېلەبۇنى عارقەي بىن بال و ماجى تەر .

ھەربۇبازار چۈنىكى و درەنگ ھاتنە دەيدىكى، ھەردرەگاردىنە دەيدىكى میواندۇستانەي .. دەيان چىرۇكى لەخەيالە ئالۇزەكەيدا دروست ئەكىد، (لەو چىرۇكانەي پالەوانەكەيان شەھەوت بازىكى ناموس دزە) . خەيالى ھەموو شتىكى ئەكىد كەرەنگە ئەو قەت نەيى كەدبىت، يان چەندىن جارىش كەدبىتى و ئەم پىيى نەزانىبىت .

وا ھەستى ئەكىد نەسرىن نابىنای ئەمە وەك ھەلەك قۇستۇتەمە بۇ ئەوهى ھەرچى ئارەزوی لېبىت بىكەت . لەبى دەسلاٰتىدا گريانىكى قول لەگەرويدا گىرپۇو.. چۈن گريانىك .. كولەي ناو دلى وخت بۇو ھەموو شادەمارەكانى بقلىشىت، نەيدەپۆست ئەو بارە ناھەمماوارە لى دەربکەۋېت، توپەيى و شەرم و قىن وەھەست كەرنى بەحەيا چون، دەنيايان لېكىردىبۇ تۇنیتىكى تەسکى تارىكى ئەو سەر گىرپاو .

ھەستا بۇ ئەوهى چاخانەكە جى بەھىلەت و ...، كەخۇي دابەسىر دارشەقە كەمەدا واخۇي بىننېيەوە لاشەي بىووه بەبارىكى قورسى ۋەق بەسەر تەنەنە قاچەكەيەوە . لەو رۆزەدە مىنەكەي بىياتقى ھەمېشە كچەگەورە ھەشت سالانەكەي دەستى ئەگرت و ئەيگەراند .. ھەستاوه سەرپىن و بانگى كرد (شىلەگىان)، ھەموو جارىك ھەروا بەشىلە گىان بانگى ئەكىد، دواى سى بارەكەنە دەيدىكەي بانگەكەي شىلەگىان ھەرنەھاتە ولام، تاشاگىرە بچىكۈلە ۋەق سوکەكە چوو بۇيى بانگى كەرەنگە . دەستى لاي قاچە ساقەكە دەرىزكەد بۇ ئەوهى شىلەگىان بۇيى بېرىت، بەزمانى گەلەپەيەو وقى

" لەکۆي بۇيى ئەوەندە بانگى كەدبىت ... توپىش فېرپۇپەت فەراموشم كەيت..."

" دوورنەبوم باوکە گىان، لەبەرددەم ئەو دوكانەدا بوم .. ئەوەندە بوكە شوشە جوانانەي ھەبوبو..."

بىيۆچان باسى بوكەشوشە جوانانەكە ئەو دوكانەو، ئەو نرخانە ئەكىد دووكاندارەكە پىيى وتبىو، بەراوردى ئەكىد بەو بوكە شوشە جوانانەي پېشتر لەگەل دايىكىدا لەبازار بىننېوونى . جىاوازى نرخەكەيان، جىاوازى بوكەكان خۇييان... بىيۆچان قسە ئەكىد .. بىئەمە دەنگى ئاكى ئەلەپەن بەنگە گۈيى لى گرتۇوە يان نا .. بىئەمە بىزانىت كەنەو لەنزاو جىيەنە تايەتىكە خۇي دا ئەبىرزا . لەناكاتىكىدا وقى " كەروا بېروات بېرى مال ناكەم ئەخنەتىم " .

ئەو رۆزەدە مىنەكە قاچى پەرائىن زانى ئىتىز زيانى وېران بۇو، بەلام ئومىدىكى ھەرمابۇو بەھەي كە مال و مندالىكى دلسۇز و خاۋىتىن ھەيە و دەشىت لەباوشىاندا بەھىسىتەوە، ئەگەرچى نەي ئەتىۋانى فەراموشى ئەو ھەموو گومانە بىكەت كەننۇانى ئەو نەسرىنە كەردىكى شوم قبۇل كەرددە . والىي ئەپەۋانى كەجارىك خەندەيەكى بەم بەخشى بىت ھەزاران پېكەننى شەيتانىانە داودتە ئەوان . ھەرنەو رۆزەدە باوکى پىيى وقى " بۇ ئەۋانەكەم، كەچى وەستا (ج) قەرزارى خۆمە ناتوانىت بلىت نا .. من بەپارە ھەموو شتىكەت بۇتەواو ئەكەم ..."، بەرساتى كەدى، ھەموو شتىكى بۇيەدەست ھېتىنە بەس بەختىارى و خۆشەۋىستىكى عاشقانە نەبىت، ئەو شتەي وائەوان وەك ھەرڙن وپباويكى تر پېيۆپەتىان پىيى بۇو .

بەدوای يەكىدا مندالەكەنەيان بۇو :

ئەم دلى پېيۇش بۇو : چۈنكە وەك زنجىرەك ئەبىنى كە دەلە سەرسىتەكە ئەوى پىيى جلەم بىكەت، تەنەنە ھىوايەكى مندال بون بۇو بۇ ئەوهى بىتوانىت نەسرىنلىكى پىيى تەسلیم بە قەمدەرى ھاوسه‌ریتى خۇي بىكەت .

ئەپەيش بەپېچەوانەو : ھەرمەندا بونىكى بەغەرق بۇون لەگۆمەتىكى قولتىدا ئەبىنى، خۇي جارىكىان وقى " بونى ھەرمەندا ئەلەپەيەك لەپەرى نزىكتىم ئەكەتەوە " .

ئىستا بەرەومال ئەۋاتەوە بۇ ئەوهى ھەموو شتىك لەگەن نەسرىن باس بىكەت . ھەركەسەپ بەلايا تىيەپەرېت و وردەيەكى لىۋە دىت يەكسەر گۆئ قۇلاخى ئەبىت بىزانىت جى ئەلېت دەربارە ئەسەرلىن .

گۆپى لېبۇو ھەموو شار باسى نەسرىن ئەدات، ھۆرنى ئۆتۈمبىلەكان ھەر بۇئە بون، شاورى پۇلىسەكانى ھاتتوو چو، بانگە بانگى دەست گىرەكەن، ھەمۇو ھەر بۇئە بون، بۇئە قەدبارىكى چاومەستەي كەبەھەموو تەمەنلىكى ھاوسه‌رەتىان نەيتۈانى گەرھۇي دلى بىباتەوە .

قاچى درېز ئەكىد بۇھەنگاۋ نان پىيى ئەچوو بەچالىكىدا و پېناؤ كەۋەھەكانى ئەبۇو لەچالىكاو، لەزىرابى بۈگەن، ناچار ھەنگاۋەكانى نەرمەن ئەكەتەوە .

نوکە پىيى ئەيدا لە لىوارى شۇستەيدىك، پەلەي يەكەمى قادىمەيەك .. وسەرسەمىكى توندى ئەدا . ھىلاك بۇو .. تەواو پەكى كەوت .

لەسەرداواي باوکى شىلە گىان تەكسىيەكى گرت . لەبەرەگاردا دابەزىن و بىئى لەدەرگادان خۇييان كەر بەھۈردا، بۇنى ھەۋەھەكەي و بەرەرگابەرەزەكەي ئەوهى بېيۇت كەمائى خۇييان نىيە . ھەرلەپەرەكەنە خۆش و نەرمەكەي سەرکاشىيەكەدا ھەستى كەر بەھەلەھاتونەتە ئىرە، پېش ئەوهى شىلان بلىت " وېى

باوکه خوئه‌مه مالی خومان نیه " ژنی خاودن مال کهنه‌مانی بمسوالکهر زانی هاته دهدهوه ، که بینی واخه‌ریکه بدراه و دووا ئەگه‌پینه‌وه بانگی کردن " راوهسته تاشتیکتان بودنیم "، هرکه گوئ بیستی فسه‌کانی ژنه‌که بوبه‌پله دهستی شیلانی راکیشا و بیستی هەرچی زوتوره ئەنو ناوه جى بھیلن ، ئەوندە تن بالی رائه‌کیشا ، ودک ئەودی بەدوای خۆیدا کیشى بکات ... خوش خوش ئەیوت .. ددھیراکه ، نەبھیشت ئاپریداتسەوه تالە و سەرى گەرەکەکەوه دەرجون .

رُوْرَهْتَرْسَا تَائِهَ كُولَّيَاوْ خَوْي بَكْهَهْ يَهْنِيَهْ شَارِيَكِي تِرْ، بِرَوَاتْ وَشِيرْ بَهْنَازَادِي خَوْي چَيْ بَيْ خَوْش بَيْتَ بِيكَاتْ .

بیری کرده و رپی مال لی تیکچو، به لکو له شیلانیش تیکداوه . گه یشه نه و بروای که زورلهود که مته نه سرینی پی رازی بیت . نهمه دووم جاره رپی مال خویانی لیتیک بچیت ، جاریکیان له گهان دایکیدا بمو که پیری گه یاندبویه پایزی تهمه نه ، خورناوایه کی دره نگ رینگهی نه و خانوهیان لیتیک چوو که دووسن پوزلک بمو چوبونه ناویه و ، نه کات دهستی به دهستی دایکه دلسوز دکه یه و بمو ، دلیبا بمو .. دلیبا به نومیدی رینگا دوزینه و هدی له و نیواره تاریکه شاردا . به لام نیستا سه رهاری همه مو په شیویه کی خوی ، شیلانیش رینگه که همه کرد و و هو جار جار نه لیت " به خوا تو له منیشت تیک دا ،
نه گنکا ..."

بهته‌مابو به دسته‌کانی باوکی به ختیریه‌کی ئەبەدی دابین بکات، هربه‌و ھیواوه وەك بازى به خت به سەر نەسرىنەو نىشته‌و. كەچوانى وناسىكەھى بىنى، بالاى سەرنج راکىش و كچىتىه سەرچلەكەي بىنى، كردىھە جى نىشان و وەك نىچىرىكى خوش دەست زۇو بەدستى ھىئا. بەلام رۆزدکان و سالەكان ئولفەتى پىكەھەوبۇنى بۆپىك نەھىيان. هەرىكە لەبىابانى خۆياندا بون، هەرفريائى ئەو نەكەوتىن گومان لەخەيال و زىنە خەونەكاني يەكتىر بکەن، پىكەنېنېكىان نەبوۇ ئامازە بۆبەدگومانى لەخيانەتى ھاوسەرەتىان نەكات، رۆزىكىيان رانەبۇورد بى ئەوهى درزىك بخەنە ئاونىھى يە، ھەپانەكەوە.

"ئەمە كەلأنەكەي خەمانە باوکە"

که چو به درگاکه چاوه‌روان بیو شیلان پی بلیت درگای حوشه‌که مان نه ماوه، دهرگای ژوره‌کان، پنهانه‌رکان، خاولی حومامه‌که، ژیرکراس و شه‌وال کول و ستیانه‌که‌ی نه سرین، هه مووی به ئاسماندا دیت و ئه چیت و رشه با رای ئه وشینیت، له شینیانی ئاسماندا به دوری خویاندا ئه خولینه‌وه. ئوه

Digitized by srujanika@gmail.com

"مشکه نیزه کان تنهها بونه و هر یکن به ماله کهی تو دا حمز له پار اوین بکهن، پاساریه نیزه کان به سه دار تیله که تانه وه یاری به ئهندامه کانی سیکسی بمهکه، ئه که کن، بشله نت دکان به شمېن، بکلا، ائه که کن، و ئه که کن، نه کەل، بمهکه".

چاوه‌ری بوو (هه‌تیوه شه‌وال حیز) د کهی ماله‌کهی پشته‌ویدان بی‌بولای و بچینیتله گونیاو بلیت - هیچ نیه خومانین دای، له ده گاه نوس بـ ده گاکه، بـ ده ددهم . هیچ بـون، وـه امهـهـک، نـاـسـاـرـ، لـ نـوـبـسـتـ .

نه و هر ژنه‌که‌ی جاران بوو .. بهس له خدیالگه‌ی ئەمدا گۇرابیوو . دەستى كىرددوه بەپرسىارە دووبارەكانى ھەمو رۆزدى " كى ھات بۈئىرە ، كى تەلەفونى كىردى ، كى پرسىاري ... كىد ، كى ... كى ... " ئىستا سەرى سورماوه ، نازانىت ئە و دەنگە لمېرىبىكەت كەله چاخانەكەدا بىستى ، يان بەپراستى نەسرىن ... ، نازانىت تاكەي ئە و وەها لەم دەلمۇرۇكىدا ئەمەزى ، لەھەمەمۇسى سەئىر تر ، نايىشزانىت ھەروەك و قۆزەكانى راپىردووی سېھىنى بىگەپىتەوە بۇچاخانەكە ؟ يان كاتا ، ئەھەمەي ھاتىوە ئەھەۋىش ، تەرك بىكەت ...

رُوزگانی دواتر بپیرار یه کلایی که رهودی خوییدا، بپیرارئه وهی :- باربکات و مالهکه ببات بوئه و گهړکه راقيه هی ناوه راستی شار که بهم دواييانه بونياتنراوه. لهم ګهړکه ده همو مالېک ده زګایه کي ګډپیوته روي ورد بینی زيره کيان خستوته سهروي ده راګه حوهشه که یان، ئه رکي ئه ده زګا بریتیه له چاوديريکردنی هه لسوکه تو مرؤفه میينه کانی ماله مو ... ئه ده زگانه کمه به پاسه وانی ئه مني ټه خلاقی ناوه بریت خه رجی و تیچویه کي زور ګرانی هه يه. بهلام له بهر پیداویستی له لایهن خه لکه وه و ګرنگیان بومانه وهی شورا شهره فیه کانی ئه و خیزانانه ، خاوند ماله کان خه رجی له ده مهی خویان ئه ګرنه وه و ئه يکنه خه رجی ئه ده زګا قورس و مهزنه ... ئه جهنا به لای خویشمان بپیراري دا روپکاته ئه و گهړکه و بهه ده حاڻیک هه يه ده زګایه کي لهو جو ڙه بکریت .